

Богдана Шулюк

Викладач кафедри фінансів ТНЕУ

Необхідність посилення інвестиційної політики держави в сфері соціально-культурних послуг

Процес адаптації населення до ринкового типу господарювання супроводжується негативними тенденціями у сфері соціально-культурних послуг, які проявляються у різкому зростанні вартості життя і соціальній напруженості в суспільстві. Успішність перехідного періоду значною мірою залежатиме не тільки від вирішення загальних економічних проблем та ефективності роботи базових галузей, але й від ступеня розвитку та організації наукових досліджень, від ефективності системи освіти (особливо підготовки висококваліфікованих кадрів), що висуває галузі соціально-культурної сфери на пріоритетні позиції в інвестиційній політиці держави.

Світовий досвід показує, що незважаючи на існуючі національні особливості механізму надання послуг, загальною його складовою є: по-перше, система державної інвестиційної підтримки фундаментальної науки, загальної освіти, національної культури та мистецтва; по-друге, максимальне стимулювання малого бізнесу, деяких недержавних освітніх структур; по-третє, різноманітність форм і джерел фінансування та непрямого стимулювання сфери соціально-культурних послуг [1, 39].

Проте, поширення набору джерел інвестування соціально-культурної сфери не передбачає, що державне регулювання стане зайвим, бо лише держава може виконувати функцію забезпечення рівних прав у науковій, освітній і художній творчості та рівних можливостей доступу до досягнень науки, освіти і культури всіх громадян. Тому держава покликана створювати необхідні умови для реалізації національної політики у невиробничій сфері: інвестуючи певну частину її діяльності, створюючи організаційно-економічні умови для реалізації соціальних послуг, визначаючи пріоритети її розвитку, формуючи для її ефективного розвитку інфраструктуру і законодавчу базу, справляючи прямий та непрямий вплив на розвиток не тільки державного, але й приватного секторів діяльності в соціально-культурній сфері.

Об'єктивна необхідність посилення інвестиційної політики в сфері соціально-культурної інфраструктури зумовлена тим, що діяльність її галузей вимагає певної стабільності фінансового забезпечення з огляду на довгострокову перспективу при невизначеності результатів. Крім того, бюджетне інвестування може задовольняти дорогі потреби галузей зазначеної сфери у висококваліфікованих спеціалістах – на відміну від недержавних секторів, які визнають за краще вкладати кошти в проекти, що приносять великий прибуток при мінімальних строках обороту коштів.

Така політика у сфері фундаментальної науки, наприклад, пояснюється великим ризиком, зумовленим капіталовкладеннями у фундаментальні дослідження і пов'язаним з терміном окупності інвестицій; неможливістю визначити економічну ефективність цих досліджень відразу після їх завершення; наявністю часового лага між теоретичним відкриттям та його освоєнням. Тому цілком виправданим є існуючий у розвинутих країнах розподіл функцій в управлінні, фінансуванні та організації в соціальній сфері між державним і недержавним секторами.

Основні функції інвестиційної політики держави в сфері соціально-культурних послуг полягають у виробленні стратегії та пріоритетів розвитку її галузей та їх змістовної спрямованості. Такий підхід виражається в прийнятті ряду державних програм у сфері розвитку науки та науково-культурних галузей [2, 63].

Необхідно, на наш погляд, виробити концепцію макроекономічного регулювання державою процесу інвестування діяльності соціальної інфраструктури в умовах ринкової економіки, яка могла б складатися з трьох складових частин:

- 1) базового інвестування як засобу підтримки життєво необхідної для суспільства соціально-культурної діяльності;
- 2) цільового інвестування суб'єктів соціально-культурної інфраструктури, що проводиться в рамках пріоритетних напрямів, які визначаються державою;
- 3) контрактного інвестування окремих суб'єктів невиробничої сфери, важливих для держави.

Слід відзначити, що концепція державного інвестування соціально-культурної сфери не є незмінною, вона може й повинна змінюватися, відображаючи ефективність витрачання бюджетних коштів.

Отже, основним стратегічним завданням інвестиційної політики держави має бути не скорочення бюджетних інвестицій чи їхня консервація на нинішньому рівні, а нарощування їх до тих параметрів, які відповідають потребам сучасної високотехнологічної соціальної ринкової економіки з високим рівнем інвестицій на розвиток сфери соціально-культурних послуг, що досягнуті розвиненими країнами.

Література

1. Величко О. Бюджетне фінансування соціальної інфраструктури: проблеми і перспективи // Економіка України. – 2004. – № 2. – С. 39–44.
2. Подкуйко Н.Д. Економічний механізм розвитку соціально-культурної сфери // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції „Мистецька освіта та мистецтво освіти в контексті формування сталого суспільства”. – К.: ДАККіМ, 2005. – 315 с.